DRŽAVNI ARHIV U DUBROVNIKU

ARHIVSKI SABIRNI CENTAR KORČULA - LASTOVO

SUMARNI INVENTAR

SOKOLSKO DRUŠTVO U KORČULI
1914./1940.

Broj fonda: HR-DADU-SCKL 476

Izradio: Tonko Barčot

Žrnovo, studeni 2012.

SADRŽAJ

1. Identifikacija 3
2. Kontekst 4
3. Sadržaj i ustroj gradiva 8
4. Uvjeti dostupnosti i korištenja 9
5. Dopunski izvori 9
6. Područje kontrole opisa 10

Inventarni popis 11

1. IDENTIFIKACIJA

1.1. Identifikacijska oznaka	HR-DADU-SCKL 476
1.2. Naslov	Sokolsko društvo u Korčuli (Hrvatski sokol Korčula)
1.3. Vrijeme nastanka gradiva	1914./1940.
1.4. Razina opisa	Fond
1.5. Količina i nosač jedinice opisa	8 kutija, 0,8 d/m Papir

2. KONTEKST

2.1. Naziv stvaratelja Sokolsko društvo u Korčuli

2.2. Upravna povijest

2.2.1. *Vrijeme i mjesto djelovanja*

Sokolstvo je nastalo u Češkoj sredinom 19. st. kao pokret koji je tjelesnim odgojem jačao narodnu svijest i životnu snagu češkog naroda u borbi protiv germanizacije. Riječ je o tjelovježbenom pokretu čiji je sustav postavio dr. Miroslav Tyrš. No, uz tjelesni odgoj, pokret je postavio i šire društvene ciljeve – moralni, narodni i demokratski odgoj pojedinca. Iz čeških zemalja, sokolstvo se brzo proširilo čitavim slavenskim svijetom, postajući simbolom nacionalne emancipacije podjarmljenih slavenskih naroda. Koncem 19. st. se pojavilo i na Jadranu, gdje ga se prihvatilo kao ekskluzivnu društvenu organizaciju i antitalijanaški stožer.

Sokolsko društvo u Korčuli je utemeljeno 1905. kao Hrvatski sokol Korčula. Bilo je to drugo sokolsko društvo u južnoj Dalmaciji (poslije Dubrovnika). Korčulanski Sokol je do I. svjetskog rata središnje hrvatsko društvo s izraženim projugoslavenskim, antitalijanaškim i antiklerikalnim stajalištima. Od predvodnika Sokola potrebno je izdvojiti dr. Roka Arnerija, a od gimnastičara Iva Tedeschija. Nakon ratnog prekida djelovanja, prvi znaci reaktiviranja se javljaju 1920. pred kraj I. talijanske aneksije otoka, a službeno 1921. po inkorporiranju otoka u okvire Kraljevine SHS kada je društvo i preimenovano. Odbačen je hrvatski prefiks i prihvaćen poziv Novosadskog sokolskog sabora za ujedinjenje u jedan krovni jugoslavenski savez (Sokolski savez Srba, Hrvata i Slovenaca). Društvo je sve do početka II. svjetskog rata bilo krovna jugonacionalistička organizacija u gradu, pronoseći ideje unitarne i centralističke Jugoslavije. Iako apolitična organizacija, Sokol je bio itekako bitan kohezijski politički faktor u međuratnom razdoblju. Po uvođenju diktature i Zakonu o Sokolu Kraljevine Jugoslavije koncem 1929., raspuštaju se sve dotadašnje sokolske organizacije u zemlji (na otoku je dvadesetih djelovao i suparnički Hrvatski sokol) te je jugoslavenskom Sokolu dan monopolski položaj na polju tjelovježbe. Društvo u Korčuli je raspušteno i reorganizirano početkom 1930.

Organizacijski je djelovalo unutar Sokolske župe Mostar te Korčulanskog

okruga. Sam okrug je funkcionirao isključivo u tehničkom pogledu, okupljajući društvene načelnike, brinući o tjelovježbi, pohađanju tečajeva i pridonoseći organizaciji okružnih sletova.

Od kraja dvadesetih ustroj društva se nadopunjuje sa seoskim četama. Najprije 1928. u Žrnovu (koje će 1931. prerasti u društvo), potom 1931. u Račišću i Pupnatu. Na području korčulanske općine jedino se u Lumbardi nije uspjelo pokrenuti djelovanje čete.

Istaknuti predvodnici sokolskog rada u Korčuli međuratnog razdoblja su dugogodišnji tajnik Jure Arnerić, starosta Mato Bernardi, a od gimnastičara Ivo Kalogjera i Kruna Ivančević. Vrhunac tjelovježbene aktivnosti je predstavljala organizacija tri okružna sleta u Korčuli 1925., 1927. i 1935.

Od početka tridesetih Jugoslavenski sokol se potpuno razilazi s Katoličkom crkvom. U drugoj polovici tridesetih bilježi se i porast militarizma, a u konzervativnijoj župi Mostar i antisemitski i antimasonski glasovi. Od sredine tridesetih se bilježi pad broja članstva, daljnje zanemarivanje tjelovježbenog u korist prosvjetnog rada, te slabljenje društvenog utjecaja, što odgovara promijenjenoj političkoj situaciji u zemlji (postaleksandrovska era). Društveni resursi se pokušavaju revitalizirati Sokolskom Petrovom petoljetkom (1936.-1941.) i nizom akcija na prosvjetnom i gospodarskom planu. S uspostavom

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1. Sadržaj

Fond sadrži spise koji odražavaju djelovanje Sokolskog društva dvadesetih i u prvoj polovici tridesetih godina 20. st. Iako i u tom vremenskom okviru ima sadržajnih rupa (druga polovica tridesetih), veći dio godina je pokriven s potpuno sačuvanom dokumentacijom općih spisa po tekućem broju. Zapisničko gradivo je sačuvano manjim dijelom i ponajviše u bilješkama. Sveobuhvatno je i gradivo Sletske kancelarije u kojem se odražava organizacija i provedba tri okružna sleta 1925., 1927. i 1935.

Gradivo odražava snažna društveno-politička gibanja u gradu. Sadržani su i spisi o redovnom tjelovježbenom radu (i kroz česte statističke izvještaje), prosvjetnom radu, njegovanju tradicionalne igre moreške i dr.

3.2. Odabiranje i izlučivanje

Izuzev nekoliko multiplikata, nije bilo drugog izlučivanja.

3.3. Dopune

Nije isključena mogućnost da se kod pojedinaca naknadno pronađu dokumenti iz djelovanja Sokolskog društva u Korčuli i njegovih seoskih četa.

3.4. Plan sređivanja

Iz fonda su ponajprije izdvojeni spisi drugih stvaratelja, a koji su se našli u toj masi najvjerojatnije djelovanjem Stijepa Ivančevića i dr. Jurja Arnerića. Tako je izdvojeno par spisa Općine Korčula (1929.), Korčulanske općinske glazbe (1925., 1927.), Jugoslavenskog doma u Korčuli (1921.-1923.), Orjune Korčula i don Boža Depola (1932.).

U sređivanju gradiva se nastojalo slijediti prvobitni red pismohrane. Zatečeni su opći spisi s tekućim brojem i posebna serija sletskih spisa. No, pismohrana se nije vodila istim principom, pa su za niz godina spisi (i s tekućim brojem i bez broja) slagani u košuljicama s bilješkama sa sjednica Upravnog odbora. Potrebno je naglasiti kako nisu sačuvani djelovodnici spisa, kao i da je zamijećeno preklapanje niza tekućih brojeva. Iz serije općih spisa izdvajana je zapisnička dokumentacija središnjih tijela.

Serije:

1. Rad središnjih tijela, sekcija i četa
2. Opći spisi
3. Sletska kancelarija
4. Spisi tehničkog rada
5. Blagajna
6. Članstvo
7. Društvena knjižnica
8. Fotografije
9. Plakati.

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

4.1. Pravni položaj Fond ima status javnog arhivskog gradiva.

4.2. Uvjeti objavljivanja ili umnožavanja Gradivo je dostupno sukladno čl. 18 Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (NN, br. 105/1997.).
Objavljivanje i umnožavanje je dozvoljeno sukladno Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva i Pravilniku o radu čitaonice Državnog arhiva u Dubrovniku.

4.3. Jezik i pismo Hrvatski, srpski / latinica, ćirilica

4.4. Tvarne značajke Nosač zapisa je papir. Spisi su sačuvani u dobrom stanju.

4.5. Obavijesna pomagala Arhivska pomagala: sumarni inventar, Tonko Barčot (rujan 2011.)

5. DOPUNSKI IZVORI

5.1. Mjesto čuvanja izvornika Državni arhiv u Dubrovniku, Arhivski sabirni centar Korčula – Lastovo

5.2. Postojanje preslika Veći dio gradiva je fotografiran 2006. (Zbirka digitalnih preslika)

5.3. Dopunski izvori + U Y D W V N L G U å D Y Q L D U K L Y

- Hrvatski sokolski savez (HR-HDA-963)

Signatura	*Naslov*	*Vremenski raspon*	% U R M W H K Q L þ
1.1.	**Glavna skupština**	1924.-1933.	kut. br. 1
1.2.	**Spisi Upravnog odbora**	1925./1936.	kut. br. 1 - 2
1.2.1.	Zapisnici sjednica	1927., 1931., 1934.-1936.	
1.2.2.	Bilješke sa sjednica s pripadajućim spisima	1925./1933.	
1.2.3.	Prisustvo na sjednicama	1931.	
1.3.	**Prosvjetni odbor**	1931./1933.	kut. br. 3
1.4.	**Referent za čete**	1933., 1936.-1940.	kut. br. 3
1.5.	**Sekcije**	1926./1938.	kut. br. 3

1.1. Signatura **HR-DADU-SCKL 476/2**

1.2. Naslov **Opći spisi**

1.3. Vrijeme nastanka gradiva 1923./1934.

1.4. Razina opisa Serija

. R O L þ L Q D] 3,8 kutije, 0,38 d/m

6 D G U å D M Serija sadrži spise s tekućim brojevima koji odražavaju cjelokupno djelovanje društva, organizaciju rada, prepisku s višim instancama (Sokolska župa Mostar, Sokolski savez) i ostalim društvima.
Ostali spisi bez tekućeg broja su podijeljeni na posebne podserije, a odnose se na opće aktivnosti društva.

3 O D Q V U H ÿ Spisi su poredani po tekućem broju, dok su spisi bez broja poredani kronološki. Niz spisa s tekućim brojem se preklapa i nisu sačuvani djelovodnici spisa.

Signatura	*Naslov*	*Vremenski raspon*	% U R M W H K Q L þ
2.1.	**Spisi po tekućem broju**	1923./1934.	kut. br. 3 - 6
2.2.	**Pravila društva/čete**	1924./1929.	kut. br. 7
2.3.	**Društveni proglasi**	1922./1933.	kut. br. 7
2.4.	**Župske i savezne okružnice**	1926./1933.	kut. br. 7
2.5.	**Korespondencija s društvima**	1926./1933.	kut. br. 7
2.5.1.	Suradnja i kontakti s okolnim sokolskim društvima i četama	1926./1932.	
2.5.2.	Prepiska s mjesnim udruženjima	1932./1933.	
2.6.	**Razno**	1926./1933.	kut. br. 7
2.6.1.	Razni prospekti	1926./1933.	
2.6.2.	Posmrtne zahvalnice	1931.(?)	
2.6.3.	Razni koncepti	?	
2.6.3.	Ostalo		

1.1. Signatura **HR-DADU-SCKL 476/3**

1.2. Naslov **Sletska kancelarija**

1.3. Vrijeme nastanka gradiva 1925., 1927., 1935.

1.4. Razina opisa Serija

. R O L þ L Q D] 0,8 kutije, 0,08 d/m

6 D G U å D M Spisi odražavaju organizaciju tri sleta Korčulanskog okruga I. 1925., III. 1927. i IV. 1935., te djelovanje prigodno formiranih sletskih odbora i njihovih pododbora. Sletovi su predstavljali vrhunac tjelovježbenog rada, ali i snažnu društveno-političku manifestaciju s izraženim jugonacionalističkim porukama.

U spisima I. sleta 1925. kojim se obilježavala dvadesetgodišnjica djelovanja društva, je vidljivo i organiziranje Korčulanskog okruga Sokolske župe Mostar, kojem su pripadali otočka sokolska društva i čete. Iako je bila riječ o okružnim, a ne društvenim sletovima, organizaciju je praktički sprovelo samo društvo u Korčuli. Isto tako je II. okružni slet održan 1926. u Veloj Luci sprovelo tamošnje društvo te u Korčuli nije sačuvana njegova dokumentacija. Uz organizaciju III. sleta 1927. vezano je darivanje sokolskog barjaka od strane kralja Aleksandra, dok je uz organizaciju IV. sleta 1935. vezana 30. obljetnica djelovanja, izložba, posveta barjaka pupnatske čete i I. župske utakmice na moru.

3 O D Q V U H ÿ Iako spise I. okružnog sleta potpisuje Korčulanski okrug, ovi spisi nisu izdvojeni kao posebni stvaratelj jer je organizaciju praktično sprovelo društvo u Korčuli. Kasnija dva sleta potpisuje prigodno formirani Sletski odbor, koji bi se po okončanju sleta likvidirao.

Poštovan je zatečeni prvobitni red pismohrane. Spisi I. sleta su poredani po tekućem broju koji povremeno ima i dodatak „Sl“, dok je drugi dio spisa raspoređen po sletskim pododborima. Spisi III. sleta su poredani po sjednicama Sletskog odbora, ostali dio bez broja je poredan kronološki. Povremeno se javlja i naziv Okružni odbor i dodatak u tekućem broju „okr“. Spisi IV. sleta su poredani prema sletskim pododborima. Čini se (ne može se pouzdano znati jer nisu sačuvani djelovodnici niti opći spisi

iz te godine) da su pojedinim spisima dodijeljivani brojevi iz jedinstvenog tekućeg niza društva u Korčuli.

6.1. Napomena Gradivo ove serije je usko vezano uz djelovanje Načelstva korčulanskog okruga. (476.4.1.)

Signatura	*Naslov*	*Vremenski raspon*	% U R M W H K Q L þ
3.1.	**I. okružni slet**	1925.	kut. br. 7
3.1.1.	Spisi po tekućem broju		
3.1.2.	Spisi po pododborima		
3.2.	**II. okružni slet**	1927.	kut. br. 7
3.2.1.	Spisi po sjednicama Sletskog odbora		
3.2.2.	Spisi po tekućem broju		
3.2.3.	Spisi okružnog načelnika		
3.2.4.	Spisi odbora		
3.2.5.	Ostali spisi		
3.3.	**IV. okružni slet**	1935.	kut. br. 7
3.3.1.	Zapisnici sjednica Glavnog sletskog odbora		
3.3.2.	Spisi po tekućem broju		
3.3.3.	Prijave društava		
3.3.4.	Spisi po pododborima		
3.3.5.	Ostali spisi		

1.1. Signatura **HR-DADU-SCKL 476/5**

1.2. Naslov **Blagajna**

1.3. Vrijeme nastanka gradiva 1920./1940.

1.4. Razina opisa Serija

. R O L þ L Q D] 0,4 kutije, 0,04 d/m

6 D G U å D M Uz Glavnu knjigu Štedne blagajne Sokolskog društva, serija u fragmentima sadrži i razne račune, namirnice, izvatke iz blagajničkog poslovanja, preglede članarine i ostalu blagajničku dokumentaciju.

3 O D Q V U H ÿ Razna blagajnička dokumentacija se do kraja 1921. numerirala po posebnom rastućem tekućem broju. U toj 1921. su vidljiva dva posebna tekuća niza (u lipnju se napušta stari i uvodi novi). Kasnije se posebnog od numeriranja odustalo. Dio računa je zavođen pod opći tekući niz (u sklopu serije Općih spisa), a dio koji je obuhvaćen ovom serijom nije uopće numeriran. Taj je dio tematski podijeljen na Štednu blagajnu, Pregled članarine, Izvadak iz blagajničkih knjiga, Uputstva, Priznanice, Uplatnice, Računi te Potraživanja župe Mostar. Unutar tih podserija, spisi su poredani po kronološkom redu.

6.1. Napomena Potrebno je napomenuti kako manji dio spisa ove serije izlazi izvan vremenskog okvira djelovanja Sokolskog društva u Korčuli. Riječ je o predspisima, odnosno međuspisima iz 1920. i početka 1921. Naime, prednik ovog društva Hrvatski sokol Korčula prestaje djelovati na početku I. svjetskog rata 1914., a zabrana djelovanja od strane austro-ugarske vlasti se proteže i u vrijeme I. talijanske aneksije (1918.-1921.). Izuzetak predstavlja sudjelovanje u obilježavanju stogodišnjice rođenja Petra Preradovića 1918. i naznake ponovnog buđenja društva s prvim uplatnicama i namirnicama iz 1920. i početka 1921., a pred službeni početak rad i skupštinu koja je promijenila naziv društva.

Signatura	*Naslov*	*Vremenski raspon*	% U R M W H K Q L þ
4.1.	**Glavna knjiga Štedne blagajne**	1927.-1940.	kut. br. 8
4.2.	**Spisi po tekućem broju**	1920.-1921.	kut. br. 8
4.3.	**Pregled članarine**	1921./1933.	kut. br. 8
4.4.	**Izvadak iz blagajničkih knjiga**	1926./1930.	kut. br. 8
4.5.	**Uputstva**	1928.	kut. br. 8
4.6.	**Priznanice**	1921.	kut. br. 8
4.7.	**Uplatnice**	1920.	kut. br. 8
4.8.	**Računi**	1921./1931.	kut. br. 8
4.9.	**Potraživanja Sokolske župe Mostar**	1927./1932.	kut. br. 8

1.1. Signatura **HR-DADU-SCKL 476/6**

1.2. Naslov **Članstvo**

1.3. Vrijeme nastanka gradiva 1924./1933.

1.4. Razina opisa Serija

. R O L þ L Q D] 0,1 kutije, 0,01 d/m

6 D G U å D M Uz nekoliko prijavnica, posvjedočenja raznim članovima, niz spisa o naraštaju, serija sadrži i spise disciplinskog postupka. Posebnu podseriju čine osmrtnice članova ili njihovih roditelja (Marija Marinović rođ. Foretić, Frana Sardelić rođ. Kondenar, Kata Sladović rođ. Depolo, trgovac Antun Jeričević pk. Mata) i upravnika carinarnice Vilim Kern. Riječ je o fragmentarnoj seriji.

3 O D Q V U H ÿ Spisi su unutar podserija poredani kronološki.

6.1. Napomena Ova se serija značajno nadopunjuje s podserijom Pregled članarine (4.3.).

Signatura	*Naslov*	*Vremenski raspon*	% U R M W H K Q L þ
6.1.	**Prijavnice**	1931.	kut. br. 8
6.2.	**Posvjedočenja**	1932.	kut. br. 8
6.3.	**Disciplinski postupci**	1924./1931.	kut. br. 8
6.4.	**Naraštaj**	1933.	kut. br. 8
6.5.	**Osmrtnice**	1926., 1932.	kut. br. 8
6.6.	**Ostalo**	1931.	kut. br. 8

1.1. Signatura **HR-DADU-SCKL 476/7**

1.2. Naslov **Društvena knjižnica**

1.3. Vrijeme nastanka gradiva 1914./1940.

1.4. Razina opisa Serija

. R O L þ L Q D] 0,2 kutije, 0,02 d/m

6 D G U å D M Serija obuhvaća niz sokolskih publikacija i tiskovina, kao i dopise s ponudama za kupnju istih.
Nisu sačuvani spisi koji bi neposredno govorili o samom radu knjižnice.

3 O D Q V U H ÿ Spisi su unutar podserija poredani kronološki.

Signatura	*Naslov*	*Vremenski raspon*	% U R M W H K Q L þ
7.1.	**Dopisi i ponude**	1926./1933.	kut. br. 8
7.2.	**Sokolske publikacije**	1914./1940.	kut. br. 8
7.3.	**Razne tiskovine**	1929./1931.	kut. br. 8

HR-DADU-SCKL 476/8

1.2. Naslov **Fotografije**

1.3. Vrijeme nastanka gradiva 1927./1939.

1.4. Razina opisa Serija

. R O L þ L Q D] 11 kom.

6 D G U å D M U seriji se nalaze fotografije Sokolskih svečanosti u Vignju i Kučištima 1927., Upravnog odbora iz 1929., Sveslavenskog sleta u Pragu, sokolskih svečanosti u Herceg Novom 1928., fotorazglednica Spomenika streljanim mornarima u Škaljarima, slika Sokolske čete Pupnat, oskrnavljenih vratiju prostorija Sokolske čete Račišće te sokolašica na zapadnoj korčulanskoj obali 1938..

3 O D Q V U H ÿ Fotografije prve tri podserije su izdvojene iz Bilješki sa sjednica Upravnog odbora (1927., 1928.), Općih spisa sa tekućim brojem (1928.).

Signatura	*Naslov*	*Vremenski raspon*	% U R M W H K Q L þ
8.1.	Sokolske svečanosti u Vignju i Kučištima	1927.	kut. br. 8
8.2.	Sokolska svečanost u Herceg Novom	1928.	kut. br. 8
8.3.	Spomenik streljanim mornarima u Škaljarima	1928.	kut. br. 8
8.4.	Upravni odbor Sokolskog društva u Korčuli	1929.	kut. br. 8
8.5.	Sveslavenski slet u Pragu	?	kut. br. 8
8.6.	Sokolska četa Pupnat – članstvo i naraštajci	1930-te	kut. br. 8
8.7.	Sokolska četa Račišće – oskrnavljena vrata prostorija	1939. (?)	kut. br. 8
8.8.	Sokolašice na zapadnoj korčulanskoj obali (foto Otto Clauss)	1938.	kut. br. 8

1.1. Signatura **HR-DADU-SCKL 476/9**

1.2. Naslov **Plakati**

1.3. Vrijeme nastanka gradiva 1922./1937.

1.4. Razina opisa Serija

. R O L þ L Q D] 5 kom.

6 D G U å D M Riječ je o plakatu II. sleta Sokolske župe Zagrebačke 1922., čije je likovno rješenje osmislio Bogumil Car, o plakatu IV. Sleta korčulanskog okruga 1935., II. sleta okružja Hvar-Vis iz 1929., te o pokidanom Ivekovićevom plakatu Sokolskog sleta u Zagrebu 1924. i plakatu okružnog sleta Bračkog okruga 1937.

Signatura	*Naslov*	*Vremenski raspon*	% U R M W H K Q L þ
9.1.	II. slet Sokolske župe Zagrebačke	1922.	kut. br. 8
9.2.	IV. slet korčulanskog okruga	1935.	kut. br. 8
9.3.	Sokolski slet u Zagrebu	1924.	kut. br. 8
9.4.	II. slet okružja Hvar-Vis	1929.	kut. br. 8
9.5.	Okružni slet Bračkog okruga	1937.	kut. br. 8